

Κοινοβουλευτική Ομάδα

Λεωφ. Ηρακλείου 145, 14231 ΝΕΑ ΙΩΝΙΑ,
τηλ. 2102592213, 2102592105, 2102592193, 2102592111, fax: 2102592155
e-mail: ko@vouli.kke.gr, http://www.kke.gr
Γραφεία Βουλής: 2103708168, 2103708169, fax 2103707410, 2103707420

Προς το Προεδρείο της Βουλής

ΑΝΑΦΟΡΑ

Για την κ. Υπουργό Περιβάλλοντος-Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής

Οι βουλευτές: Γιώργος Μαυρίκος και Γιώργος Μαρίνος

Κατέθεσαν **ΑΝΑΦΟΡΑ** του Δήμου και Φορέων Σκύρου Ν. Εύβοιας, με την οποία ζητούν να μη δοθούν άδειες για την κατασκευή εννέα αιολικών πάρκων στη Σκύρο.

ΠΑΒ	437
31	

Αθήνα 16.08.2010

Οι καταθέτοντες βουλευτές

**ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΔΙΑΜΑΡΤΥΡΙΑΣ & ΕΝΑΝΤΙΩΣΗΣ
ΣΤΗΝ ΑΔΕΙΟΔΟΤΗΣΗ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΕΝΝΕΑ ΑΙΟΛΙΚΩΝ ΠΑΡΚΩΝ
111 Α/Γ ΙΣΧΥΟΣ 333MW ΣΤΗ ΝΗΣΟ ΣΚΥΡΟ**

Πρόλογος

Είναι γνωστό ότι τα ελληνικά νησιά διαθέτουν, ως επί το πλείστον υψηλό αιολικό δυναμικό, γεγονός που έχει προκαλέσει τεράστιο ενδιαφέρον για τους επενδυτές που ασχολούνται με τις Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας.

Η Ιερά Μονή Μεγίστης Λαύρας του Αγίου Όρους, με την ιδιότητα του επενδυτή, επέλεξε τη Σκύρο, για την χωροθέτηση ενός γιγαντιαίου έργου, αποτελούμενου από εννέα αιολικά πάρκα, εκατόν έντεκα ανεμογεννητριών (Α/Γ), συνολικής ισχύος τριακοσίων τριάντα τριών (333) MW, τα οποία σχεδιάζει να εγκαταστήσει στην πιο ευαίσθητη οικολογικά περιοχή του νησιού, στο Όρος Κόχυλα¹, με ιδιαίτερα σημαντική ανδημική βιοποικιλότητα. Για τον λόγο εξάλλου αυτό, το Όρος Κόχυλα εντάσσεται στο Ευρωπαϊκό Δίκτυο Προστασίας της Φύσης "NATURA 2000", ως "Τόπος Κοινοτικής Σημασίας" και "Ζώνη Ειδικής Προστασίας", με κωδικό "GR2420006 Σκύρος: Όρος Κόχυλας", με βάση την Οδηγία 92/43/ΕΚ για τους Οικότοπους και 2009/147/ΕΚ για τα Πουλιά.

Η Ι.Μ. Μεγίστης Λαύρας του Αγίου Όρους ανηφώντας την τοπική κοινωνία και τις αντιδράσεις αυτής, που στοχεύουν στην προφύλαξη του πολυτιμότερου και αναντικατάστατου οικολογικού κεφαλαίου του νησιού αλλά και των παραδοσιακών παραγωγικών δραστηριοτήτων των κατοίκων του, μεθοδεύει το μεγαλύτερο περιβαλλοντοκτόνο έργο που επιχειρήθηκε ποτέ σε αιγαίοπελαγίτικο νησί, για το "ιερό"

¹ βλ. Υπ' αριθμ. Πρωτ. 5237/18.12.2006 Έγγραφο Δίαισης δασών ν. Ευβοίας, Δασαρχείου Αλιβερίου : "Οι εκτάσεις που θα εκτελεστεί το έργο, καταρχήν διέπονται από τις διατάξεις της δασικής Νομοθεσίας και για τον ακριβή χαρακτήρα της μαρμής των εκτάσεων, η υπηρεσία μας θα προβεί σε έκδοση πράξης χαρακτηρισμού", σε συνδυασμό με τις με αριθμ. 182/07/4.8.2008, 183/07/4.8.2008, 185/07/4.8.2008, 186/07/4.8.2008, 187/07/4.8.2008, 188/07/4.8.2008, 189/07/4.8.2008, 190/07/4.8.2008 και 191/07/4.8.2008 Πράξεις Χαρακτηρισμού του Δασαρχείου Αλιβερίου. Σύμφωνα όμως με την με αρ. πρωτ. 89558/1336, της 23/5/2007 γνωμοδότηση της Δίαισης Αισθητικών Δασών, Δρυμών και Θήρας του ΥΠΑΑ το έργο είναι επιτρεπτό από την δασική νομοθεσία

κέρδος και μόνο. Η ιστορία όμως παρόμοιων επανδύσεων, καταδεικνύει ότι χωρίς τη συναίνεση της τοπικής κοινωνίας, το σύννομο της εγκατάστασης και τον σεβασμό προς το περιβάλλον και την πολιτιστική παράδοση του τόπου, έργα τέτοιας κλίμακας δεν υλοποιούνται.

1. Σύντομο ιστορικό της αδειοδότησης παραγωγής εννέα αιολικών πάρκων στη Σκύρο

Την 28^η.4.2005, η Κοινοπραξία με την επωνυμία «Κ/Ξ ΑΙΟΛΙΚΗ ΝΟΤΙΑΣ ΣΚΥΡΟΥ – ΙΕΡΑ ΜΟΝΗ ΜΕΓΙΣΤΗΣ ΛΑΥΡΑΣ ΑΓΙΟΥ ΟΡΟΥΣ – ΕΝΤΕΚΑ Α.Ε.», η οποία έχει συσταθεί με πρωτοβουλία και ελέγχεται από την Ιερά Μονή Μεγίστης Λαύρας, ως ο μοναδικός ισχυρός οικονομικός επανδυτής, υπέβαλε, δέκα αιτήσεις (με αρ.πρωτ. ΡΑΕ Γ940 έως Γ949) για την χορήγηση ισάριθμων άδειων παραγωγής από αιολική ενέργεια ανεμογεννητριών (Α/Γ), συνολικής ισχύος τριακοσίων τριάντα τριών (333) MW, που αντιστοιχούν επίσης σε δέκα αιολικά πάρκα, συνολικού αριθμού εκατόν έντεκα (111) ανεμογεννητριών (Α/Γ), ισχύος 3 MW η κάθε Α/Γ, εντός της διοικητικής και εδαφικής περιφέρειας της νήσου Σκύρου και ειδικότερα στη νότια Σκύρο, στο όρος "Κόχυλα", του οποίου η μεγαλύτερη έκταση εντάσσεται σε περιοχή NATURA 2000. Από τις δέκα προαναφερθείσες αιτήσεις, οι δύο αιτήσεις με αριθμό Γ943 και Γ949, που υποβλήθηκαν από την Κοινοπραξία και που ευρίσκονταν εκτός των ορίων της περιοχής Natura 2000, έγιναν δεκτές και η ΡΑΕ εξέδωσε τις με αριθμό 91/2006 και 92/2006 θετικές γνωμοδοτήσεις, για την παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας, δυνάμει Αιολικών Εγκαταστάσεων. Οι θετικές αυτές γνωμοδοτήσεις επικυρώθηκαν μετέπειτα από τον Υπουργό Ανάπτυξης, ο οποίος εξέδωσε την 8.8.2006 τις με αριθμό Μητρώου ΑΔ-00968 και ΑΔ-00967 Άδειες Παραγωγής Ηλεκτρικής Ενέργειας επ'ονόματι των εταιριών περιορισμένης ευθύνης με την επωνυμία «ΑΙΟΛΙΚΟ ΠΑΡΚΟ ΣΚΥΡΟΥ Ι ΕΠΕ» και «ΑΙΟΛΙΚΟ ΠΑΡΚΟ ΣΚΥΡΟΥ ΙΙ ΕΠΕ», ισχύος 39 MW και 36 MW αντιστοίχως.

Για τις υπόλοιπες οχτώ (8) αιτήσεις, λόγω του ότι η χωροθέτηση των αιολικών πάρκων, για τις οποίες ζητήθηκε η Άδεια Παραγωγής, εμπίπτει σε προστατευμένη περιοχή Natura 2000, δυνάμει των Οδηγιών 92/43/ΕΟΚ και 2009/147, η ΡΑΕ,

προτού υποβάλει τη γνωμοδότησή της προς τον Υπουργό, ζήτησε από την Αιτούσα, την εκπόνηση Προμελέτης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων (εφεξής ΠΠΕ) για να διενεργηθεί η διαδικασία Προκαταρκτικής Περιβαλλοντικής Εκτίμησης και Αξιολόγησης (εφεξής ΠΠΕΑ), σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 3 παρ. 2 του Ν 3468/2006, την οποία και διαβίβασε στη συνέχεια προς την Ειδική Υπηρεσία Περιβάλλοντος του Υπουργείου Περιβάλλοντος, Ενέργειας & Κλιματικής Αλλαγής. Την 17^η Ιουνίου 2009 η Ειδική Υπηρεσία Περιβάλλοντος (Ε.Υ.ΠΕ) εξέδωσε την με αρ. πρωτ. 136311/2009 γνωμοδότηση επί της Προκαταρκτικής Περιβαλλοντικής Εκτίμησης και Αξιολόγησης για το σύνολο του έργου των 333MW. Σύμφωνα με τα οριζόμενα σε αυτήν, και κατ'επίκληση του Ειδικού Πλαισίου Χωροταξικού Σχεδιασμού & Αειφόρου Ανάπτυξης για τις ΑΠΕ (ΕΠΧΣ&ΑΑ για τις ΑΠΕ), δόθηκε θετική γνωμοδότηση για το σύνολο του έργου (πλην όμως με πλήθος παρατηρήσεων-τροποποιήσεων, ως προς την Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων) το οποίο πλέον αντιμετωπίζεται ως ενιαίο.

Με βάση τα παραπάνω, η ΡΑΕ υπέβαλε θετική γνωμοδότηση προς την Υπουργό ΠΕΚΑ για το σύνολο της εγκατάστασης των Α/Γ και η Υπουργός προέβη τον Μάιο του 2010 στην αδειοδότηση εννέα τελικώς αιολικών πάρκων, 111 Α/Γ, για την ίδια, αρχικώς αιτούμενη συνολική ισχύ των 333 MW, εκδίδοντας τις από 10.5.2010 με αριθμό ΑΔ 01547, ΑΔ 01549, ΑΔ 01551, ΑΔ 01553, ΑΔ 01554, ΑΔ 01555, ΑΔ 01556, 00967 και ΑΔ 00968 Άδειες Παραγωγής Ηλεκτρικής Ενέργειας. Οι άδειες αυτές εκδόθηκαν αντιστοίχως επ'ονόματι των εταιριών περιορισμένης ευθύνης με την επωνυμία «8ο ΑΙΟΛΙΚΟ ΠΑΡΚΟ ΣΚΥΡΟΥ ΕΠΕ», «7ο ΑΙΟΛΙΚΟ ΠΑΡΚΟ ΣΚΥΡΟΥ ΕΠΕ», «6ο ΑΙΟΛΙΚΟ ΠΑΡΚΟ ΣΚΥΡΟΥ ΕΠΕ», «5ο ΑΙΟΛΙΚΟ ΠΑΡΚΟ ΣΚΥΡΟΥ ΕΠΕ», «4ο ΑΙΟΛΙΚΟ ΠΑΡΚΟ ΣΚΥΡΟΥ ΕΠΕ», «3ο ΑΙΟΛΙΚΟ ΠΑΡΚΟ ΣΚΥΡΟΥ ΕΠΕ», «2ο ΑΙΟΛΙΚΟ ΠΑΡΚΟ ΣΚΥΡΟΥ ΕΠΕ», «1ο ΑΙΟΛΙΚΟ ΠΑΡΚΟ ΣΚΥΡΟΥ ΕΠΕ» και «9ο ΑΙΟΛΙΚΟ ΠΑΡΚΟ ΣΚΥΡΟΥ ΕΠΕ», ισχύος 36 MW, 36 MW, 33 MW, 30 MW, 30 MW, 27 MW, 30 MW, 72 MW και 39 MW αντιστοίχως.

2. Συνοπτική περιγραφή των λόγων εναντίωσης στην εγκατάσταση του γιγαντιαίου Έργου στη Σκύρο

2.1. Σύντομη παρουσίαση του νησιού

2.1.1. Το νησί : Η Σκύρος

Η Σκύρος αποτελεί ένα από τα αρχαιότερα² και ιστορικότερα νησιά της Ελλάδας και ανήκει στις Βόρειες Σποράδες, με έκταση περί τα 210 τ.χλμ. και μόνιμο πληθυσμό 3.000 κατοίκους, υπαγόμενη διοικητικά στο νομό Ευβοίας. Η Σκύρος είναι ένα γραφικό νησί με παραδοσιακή³ Αιγαιοπελαγίτικη αρχιτεκτονική και ενδιαφέρον τοπικό χρώμα, με αμμουδερές παραλίες με κρυστάλλινα νερά, βραχώδεις ορμίσκους και θαλασσινές σπηλιές.

Οι οικισμοί στην Σκύρο είναι ελάχιστοι και ο μεγαλύτερος αυτών είναι η χώρα με την ονομασία Σκύρος. Η χώρα της Σκύρου είναι χτισμένη αμφιθεατρικά στη σκιά του Κάστρου και του βυζαντινού Μοναστηριού του Αγίου Γεωργίου της Ισράς Μονής Μεγίστης Λαύρας του Αγίου Όρους. Το βόρειο τμήμα του νησιού καλύπτεται από πευκοδάσος ενώ στο νότιο τμήμα της (ουσιαστικά ο χώρος εγκατάστασης των 111 Α/Γ) εκτείνεται το ψηλότερο βουνό της Σκύρου, το Όρος Κόχυλα, με ύψος 792 μέτρα, ενταγμένο στο Ευρωπαϊκό Δίκτυο Προστασίας της Φύσης "NATURA 2000", λόγω της βιοποικιλότητας που συναντάται εκεί, με προέχουσα τη παρουσία του πτηνού Μαυροπετρίτη (*Falco eleonorae*), της μοναδικής

² Ναπ. Εμμ. Ξανθούλης "Τοπωνυμικό της Σκύρου", Αθήνα 1984, σελ. 19 : «Η εμφάνιση του νησιού ανάγκαια στην εποχή της Αιγαιίδας, δηλαδή πριν από εκατομμύρια χρόνια. Όπως μαρτυρείται από αρχαίους συγγραφείς, το νησί κατοικήθηκε από Πελασγούς, Κάρες, Κρήτες και Δόλοπες. Ο Όμηρος την χαρακτηρίζει ως "Ενυόος πεαλίεθρον. Στην παλιά εκείνη ηρωική εποχή, πριν ακόμη εισέλθουμε στον χώρο της ιστορίας, η Σκύρος συνδέεται στενά με δύο από τις συμπαθέστερες μορφές της μυθολογίας μας, τον Αχιλλέα και τον Θησέα".

³ Ναπ. Εμμ. Ξανθούλης "Τοπωνυμικό της Σκύρου", Αθήνα 1984, σελ.25 : "Από το 1837 αναγνωρίστηκε ως Δήμος Σκύρου Φ.Ε.Κ. Παράρτημα 2/1837. Με την υπ' αριθμ. 24946/26.8.1967 ΦΕΚ Β' 606/3.10.1967 Υπουργική Απόφαση, η πρωτεύουσα της νήσου μετά τον επαναίριό αυτής Αιναριά, κηρύχθηκε διατηρητέο μνημείο. Με την υπ' αριθμ. 30806/1967 ΦΕΚ Β' 737/18.12.1967 όμοια απόφαση "ολόκληρη η νήσος Σκύρου χαρακτηρίζεται ως τόπος παρουσιάζων ιδιαίτερον φυσικό κάλλος και ενδιαφέρον από αρχαιολογικής, αρχιτεκτονικής και ιστορικής απόψεως Ν. 1469/1950". Με το Διάταγμα 899/1976 ΦΕΚ Α 329/1976, η νήσος Σκύρος κηρύχθηκε και πάλιν ως τουριστικός τόπος, που είχε επίσης κηρυχθεί εκ των πρώτων τουριστικών τόπων με το Β.Δ. Της 13.12.1948 ΦΕΚ Α' 326/1948, το οποίο καταργήθηκε με το παραπάνω διάταγμα, υπ' αριθμ. 899/1976. Τέλος με το Δήγμα της 19.10.1978/13.11.1978 ΦΕΚ Δ' 394/1978, εξ άλλων των δήμων και κοινοτήτων του Νομού Ευβοίας, μόνον ο οικισμός της Σκύρου χαρακτηρίστηκε ως παραδοσιακός".

παγκοσμίως φυλής του Σκυριανού Αλόγου και σπάνιων φυτών που περιλαμβάνονται στον Κόκκινο Κατάλογο Απειλούμενων Ειδών.

2.1.2. Η περιοχή εγκατάστασης

Τον τόπο αυτό και συγκεκριμένα το "Όρος Κόχυλα", επέλεξαν οι διοικούντες τη Μονή για να αναπτύξουν τα περιβαλλοντοκτόνα επιχειρηματικά τους σχέδια στο νησί, που περιλαμβάνουν την εγκατάσταση, διάσπαρτα στο "Βουνό", συνολικά εννέα αιολικών πάρκων αποτελούμενων από 111 Α/Γ, συνολικής ισχύος 333 MW. Η έκταση μάλιστα, στην οποία χωροθετούνται τα εν λόγω αιολικά πάρκα, και για την οποία φέρεται ως ιδιοκτήτης η Ι.Μ. Μεγίστης Λαύρας Αγίου Όρους, αποτελεί τη στιγμή που συντάσσεται το παρόν, αντικείμενο εκτεταμένης έρευνας από τον ίδιο τον Εισαγγελέα του Αρείου Πάγου, χαρακτηρίζεται δε από πάμπολλα δημοσιεύματα του ημερησίου τύπου, ως το σκάνδαλο που υπερκαλύπτει αυτό του Βατοπεδίου!

2.2. Συνοπτική τεχνική περιγραφή του Έργου

Σύμφωνα με τους επενδυτές, ο σχεδιασμός του έργου έχει γίνει με τη χρήση Α/Γ ισχύος 3 MW η κάθε μία, που θα διαθέτει πτερωτή τριών πτερυγίων μεταβλητού βήματος, διαμέτρου μεταξύ 90 και 100 μέτρων. Η κάθε Α/Γ θα αποτελείται από έναν μεταλλικό πυλώνα ύψους περίπου 85 μέτρων, στην κορυφή του οποίου εδράζεται η άτρακτος. Η κάθε άτρακτος τοποθετείται πάνω σε χαλύβδινο πυλώνα, αποτελούμενο από τρία ή τέσσερα τμήματα που συνδέονται μεταξύ τους, ο δε πυλώνας φέρει διάμετρο 4,5 μέτρα στη βάση του και 2,5 μέτρα στη κορυφή του⁴. Συνολικά δηλαδή το ύψος κάθε Α/Γ θα φτάνει περί τα 140 μέτρα (πυλώνας συν πτερύγιο) περίπου δηλαδή το 1/3 του ύψους του Πύργου του Άιφελ.

Για την εγκατάσταση της κάθε μίας Α/Γ θα απαιτηθεί περαιτέρω διαμόρφωση του περιβάλλοντος χώρου γύρω από τη θέση εγκατάστασης και ειδικότερα η κατασκευή ενός πλατώματος διαστάσεων 45 X 30 μέτρων, για την οποία θα απαιτηθεί εκσκαφή ενός περίπου μέτρου και εκτιμώμενα επιχώματα που θα

⁴ βλ. Κεφ. 5.2 "Ανεμογεννήτριες" της από Μάιο 2006 "Προμελέτης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων" της Εταιρίας Αιολική Νοτίου Σκύρου Α.Ε.
5/31

προκύψουν περί τα 150.000μ³. Περαιτέρω, για την κατασκευή των θεμελιώσεων των Α/Γ, θα απαιτηθεί εκσκαφή 18 X 18μ. σε βάθος 3,5 από την επιφάνεια του εδάφους, με εκτιμώμενα περίσσεια εκσκαφών περί τα 77.000μ³ για το σύνολο του έργου⁵.

Τέλος για κάθε αιολικό πάρκο προβλέπεται κατασκευή οικίσκου ελέγχου επιφάνειας περίπου 100μ², ενώ για τη πρόσβαση στους ευρύτερους χώρους εγκατάστασης προβλέπεται η επέκταση ή/και διάνοιξη νέου οδικού δικτύου, μήκους συνολικά 57 χλμ. με ορύγματα που ξεπερνούν τα 530.000 μ³ και επιχώματα που θα δημιουργηθούν άνω των 65.000μ³ ⁶.

2.3. Οι πρώτες αντιδράσεις και θέσεις των φορέων

Οι Σκυριανοί, καθώς και η Δημοτική αρχή απέχουμε μακριά από τη φιλοσοφία και το σύνδρομο "όχι στην αλή μου". Αντισταθμίζουμε πλήρως τους κινδύνους που επιφυλάσσει η κλιματική αλλαγή και τοποθετούμαστε αναμοίβωλα και με πλήρη περιβαλλοντική συνείδηση υπέρ των Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας. Ήδη με το με αριθμό 177/2007 Πρακτικό συνεδρίασης, το Δημοτικό Συμβούλιο έχει αποφασίσει υπέρ των Α/Γ, ο αριθμός των οποίων δεν θα πρέπει να ξεπερνά εκείνον που είναι απαραίτητος για την κάλυψη των ενεργειακών αναγκών του νησιού μας και ήδη με την έγκριση του παρόντος κειμένου με την υπ αριθμ 165/2010 απόφαση του Δημοτικού Συμβουλίου ο Δήμος Σκύρου αποδέχεται εγκατάσταση ΑΠΕ για το διπλάσιο των αναγκών, σε περίοδο αιχμής, σε βάθος δεκαετίας. Ξέλλου, ο Δήμος Σκύρου με την υπ αριθμ. 173/2008 απόφαση του Δημοτικού Συμβουλίου για την ολοκλήρωση των διαδικασιών του Α' σταδίου της μελέτης ΣΧΟΟΑΠ Σκύρου, που έχει αναθέσει και εισηγείται για το νησί μας, έχει επισημάνει την αναγκαιότητα ανάπτυξης αιολικού πάρκου στο νησί, ενώ με την με αρ. 194/2009 απόφασή του, αναφορικά με το ΒΙ στάδιο της Μελέτης ΣΧΟΟΑΠ έχει διατυπώσει τις θέσεις του σχετικά με τη χωροθέτησή του.

⁵ βλ. Κεφ. 5.4 και 5.5, "Διαμόρφωση περιβάλλοντος χώρου" και "Θεμελιώσεις Ανεμογεννητριών" της από Μάιο 2006 "Προμελέτης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων" της Εταιρίας Αιολική Νοτίου Σκύρου Α.Ε.

⁶ βλ. Κεφ. 5.3 "Οδοποιία" της από Μάιο 2006 "Προμελέτης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων" της Εταιρίας Αιολική Νοτίου Σκύρου Α.Ε.

Πλην όμως, ομόφωνα και ομόψυχα οι Σκυριανοί αλλά και κάθε επισκέπτης και φίλος της Σκύρου, και μαζί με αυτούς πλήθος περιβαλλοντικών οργανώσεων και άλλων δημοσίων και τοπικών φορέων, εξέφρασαν την εναντίωσή τους στο συγκεκριμένο Έργο, με την πεποίθηση ότι αυτό είναι αντικειμενικά και περιβαλλοντικά ασύμβατο με το μέγεθός του νησιού μας, τόσο εξαιτίας του πλήθους αλλά και του ύψους των υπό εγκατάσταση Α/Γ και βεβαίως της πληθώρας των συνοδών έργων που θα καταστρέφουν ανεπανόρθωτα το ευπαθές και προστατευόμενο οικοσύστημα και τοπίου του "Βουνού" (και του νησιού γενικότερα) μετατρέποντάς το, λόγω της κλίμακας του Έργου, σε μία απέραντη βιομηχανική ζώνη. Εξάλλου, η επιδιωκόμενη ανάπτυξη δεν χαρακτηρίζεται ως "πράσινη" αποκλειστικά και μόνο επειδή συντελείται από μέσα φιλικά προς το περιβάλλον, αλλά πρέπει να εξετάζεται κάθε φορά σε σχέση προς τις επιπτώσεις που επιφέρει στο περιβάλλον, τα χαρακτηριστικά και τις ιδιαιτερότητες της ευπάθειας της περιοχής καθώς και των ανθρωπογενών δραστηριοτήτων της.

Δεν υπάρχει αμφιβολία, πως στην ουσία πρόκειται για ένα περιβαλλοντοκτόνο και ενάντια στην ήπια ανάπτυξη του νησιού μας Έργο. Αρκεί μόνο να ληφθεί υπόψη ότι ένα από τα μεγαλύτερα αιολικά πάρκα της Ευρώπης, στην περιοχή Άπερ Μίνχο της Πορτογαλίας, διαθέτει συνολικά 120 Α/Γ, ενώ αυτό που σχεδιάζεται στη Σκωτία και φέρεται ως το μεγαλύτερο παράκτιο αιολικό πάρκο της Ευρώπης θα διαθέτει περί τις 140 Α/Γ⁷.

Σύσσωμη η Σκυριανή κοινωνία, την 4.5.2008, κατόπιν μαζικής λαϊκής συγκέντρωσης, υπό μορφή Ημερίδας, στην οποία συμμετείχαν η Δημοτική αρχή, το Έπαρχείο Σκύρου και το σύνολο των τοπικών φορέων (κοινωνικών πολιτιστικών, οικονομικών, κοινωνικών κλπ) του νησιού, εξέδωσε "Ψήφισμα" με το οποίο ομόφωνα αντιτάσσεται στην εγκατάσταση των 111 Α/Γ και εξέφρασαν σθεναρά την εναντίωσή τους στο εν λόγω Έργο, με επιστολές, προτάσεις και σχετικές ανακοινώσεις και άλλοι φορείς και εκπρόσωποι :

1. Το Νομαρχιακό Συμβούλιο Ευβοίας, το οποίο την 1/9/2008 υιοθέτησε το από 4.5.2008 "Ψήφισμα" του Δήμου Σκύρου
2. Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ Περιβάλλοντος και Πολιτισμού⁸.

⁷ Βλ. Σχετικά δημοσιεύματα στις ιστοτόπους www.esopnews.gr (25.5.2009), www.esopnews.gr (3.12.2008)

⁸ Ενδεικτικά τις από 5/9/2007 και Ιούνιος 2010 Επιστολές

3. Η Ελληνική Ορνιθολογική Εταιρία⁹,
4. Η "Ένωση Πολιτών Σκύρου για την Προστασία του Περιβάλλοντος"¹⁰,
5. Το "Μουσείο Μάνου Φαλτάιτς"¹¹,
6. Ο "Σκυριανός Σύλλογος Οργάνωσης Πολιτιστικών Αγαθών"¹²,
7. Η Τοπική Οργάνωση ΠΑ.ΣΟ.Κ. Σκύρου¹³,
8. Η Τοπική Οργάνωση Σκύρου του Κ.Κ.Ε.¹⁴

Είναι αυτονόητη υποχρέωση για την προστασία της βιώσιμης ανάπτυξης και της αειφορίας του νησιού μας το ότι δεν δεχθήκαμε και δεν θα δεχθούμε το 14% της αιολικής ενέργειας που είναι υποχρεωμένη η χώρα μας να αναπτύξει, μέχρι το 2020, να προέρχεται από το μικρό νησί της Σκύρου.

Αντικαιμενικά δε, τούτο δεν συμβαδίζει :

- Ούτε με τη φέρουσα ικανότητα της Σκύρου,
- Ούτε με τις κατευθύνσεις του Ειδικού Πλαισίου Χωροταξικού Σχεδιασμού & Αειφόρου Ανάπτυξης για τις ΑΠΕ¹⁵,
- Ούτε με την συνταγματικά κατοχυρωμένη περιβαλλοντική προστασία της βιοποικιλότητας του νησιού,
- Ούτε με την συνταγματικά κατοχυρωμένη περιβαλλοντική προστασία του Τοπίου και της γεωμορφολογίας της υπό εγκατάσταση παριοχής,
- Ούτε με τις κατευθύνσεις του Περιφερειακού Πλαισίου Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης της Περιφέρειας της Στερεάς Ελλάδας,
- Ούτε με τη διατήρηση του βιοτικού επιπέδου των κατοίκων του νησιού,
- Ούτε με τον ήπιο αιγαιοπελαγίτικο χαρακτήρα του νησιού μας, προικισμένο με το ιδιαίτερο φυσικό του κάλλος αλλά και
- Ούτε με την πλούσια και ιδιαίτερη αρχαιολογική, αρχιτεκτονική και ιστορική του σημασία.

⁹ Ενδεικτικά την με αρ. πρωτ. 07764/10.8.2007 Επιστολή προς την "Ένωση Πολιτών Σκύρου"

¹⁰ Ενδεικτικά η απή 15/5/2007 Επιστολή προς την Δ/ση Περιβάλλοντος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, και το από 18/5/2009 Δημοσίευμα

¹¹ Βλ το από 4.5.2008 Δελτίο Ενημέρωσης

¹² βλ την από 30/6/2010 Επιστολή προς το Δήμο Σκύρου

¹³ βλ την από 1.7.2010 Επιστολή προς τη Συντονιστική Επιτροπή Δήμου Σκύρου

¹⁴ βλ Την από 2/7/2010 Επιστολή προς το Δήμο Σκύρου

¹⁵ Το εν λόγω ΕΠΧΣΑΑ βρίσκεται ήδη υπό διαδικασία αναθεώρησης και βελτίωσης από ομάδα εργασίας του ΥΠΕΚΑ

3. Ορισμένοι από τους λόγους Έναντίωσης

3.1. Το υπό εγκατάσταση Έργο αντίκειται στη φέρουσα ικανότητα της Σκόρου

3.1.1. Ορισμένες σχετικές αποφάσεις της νομολογίας

Σύμφωνα με τη πάγια νομολογία του Συμβουλίου της Επικρατείας, η εγκαθίδρυση και λειτουργία αιολικών πάρκων, ιδίως σε ευπαθή οικοσυστήματα, όπως είναι τα μικρά νησιά, θα πρέπει να επιχειρείται μετριοσμένα και μόνο εφόσον έχει προηγηθεί, σε επίπεδο νομού ή πάντως σχετικώς ευρείας διοικητικής περιφέρειας, συνολική μελέτη, κατά την οποία να συνεκτιμώνται αφενός μεν οι ενεργειακές ανάγκες, τις οποίες πρόκειται να καλύψουν οι προς εγκατάσταση σταθμοί, αφετέρου δε, και προεχόντως, οι επιπτώσεις στην περιοχή από την εγκατάσταση του συνόλου των ανεμογεννητριών, χωρίς να σημειώνεται υπέρβαση στην φέρουσα ικανότητα της επίμαχης περιοχής στον τομέα αυτό¹⁶.

Περαιτέρω, το Ανώτατο Δικαστήριο της χώρας μας ορίζει την έννοια της "φέρουσας ικανότητας" μίας περιοχής ως την ορθολογική κατανομή των ανθρωπογενών δραστηριοτήτων χωρίς υπέρβαση των ορίων κορεσμού κάθε περιοχής, που εκτιμώνται ενόψει των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών της και ιδίως της ευπάθειάς της, της φυσιογνωμίας της και των αδικών περιστάσεων που επικρατούν, δίχως να αποβαίνουν σε βάρος της ορθολογικής χωροταξίας και του φυσικού της περιβάλλοντος¹⁷. Ειδικότερα ως προς τη φέρουσα ικανότητα των νησιών, υπό το πρίσμα και των άρθρων 24 και 106 του Συντάγματος και 2 και 130P της Συνθήκης του Maastricht, ερμηνευομένων υπό το φως των διατάξεων της Agenda '21, το Δικαστήριο προέκρινε τον θεμελιώδη κανόνα της ήπιας ενεργειακής μεταχείρισης των νησιών, ενόψει της ευπάθειάς τους, της εύθραυστης ισορροπίας τους και της εύκολης αποσταθεροποίησής τους από εξωγενείς

¹⁶ ΣτΕ 1434/13.11.1998, 3249/11.10.2000, 2319/3.9.2002, 2569/2004, 1340/2007 κ.α.

¹⁷ ΣτΕ 50/1993, 1027/1999

παράγοντες. Μάλιστα το Δικαστήριο έχει πολλάκις κρίνει ότι τα όρια της φέρουσας ικανότητας είναι «τα τοπικά και αντικειμενικά, υπό την έννοιαν ότι δεν εκτείνονται ούτε εξαρτώνται από υποκειμενικές εκτιμήσεις και ούτε εξουδετερώνονται με τεχνικά έργα, αλλ' η αγνόησις ή υπέρβασις αυτών συνεπάγεται, βραχυπροθέσμως ή μακροπροθέσμως, την αποσταθεροποίησιν και αποδιοργάνωσιν του οικοσυστήματος. Εντεύθεν έπεται ότι το ήπιον και βιώσιμον ενεργειακόν σύστημα μικράς νήσου δεν προσδιορίζεται απλώς και μόνον επί τη βάσει της προβλεπομένης ζήτησως ενεργείας και των τεχνικών δυνατοτήτων, αλλ' αντιστρόφως, πρέπει να συνιστά το απαραίτητον όριον της ζήτησως, η οποία δέον να προσαρμόζεται προς τας δυνατότητας του τοπικού δικτύου με συμπληρωματικές μεθόδους και πρακτικές διατηρήσεως και εξοικονομήσεως ενεργείας»¹⁸.

3.1.2. Η φέρουσα ικανότητα της Σκύρου

Σε συμφωνία προς τα ανωτέρω, το άρθρο 8 του Ειδικού Πλαισίου Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης για τις ΑΠΕ (ΦΕΚ Β' 2464/3.12.2008) ορίζει ότι: «Η συνολική ισχύς των αιολικών σταθμών ανά νησί δεν πρέπει να ξεπερνά το διπλάσιο του επιπέδου αιχμής της ζήτησης που αυτό εμφανίζει σε μεσα-μακροπρόθεσμο ορίζοντα (δεκαετία)».

Σύμφωνα δηλαδή με το παραπάνω άρθρο, συνδυαζόμενο με την προεκτεθείσα νομολογία, η φέρουσα ικανότητα ορίζεται ως το διπλάσιο του επιπέδου αιχμής της τοπικής ζήτησης ενέργειας, που πρέπει να προσαρμόζεται πάντα προς τις δυνατότητες του τοπικού δικτύου με συμπληρωματικές προς αυτό (τοπικό δίκτυο) μεθόδους.

Εν προκειμένω, όπως προκύπτει από την από 7.6.2007 «Στρατηγική Μελέτη Διασύνδεσης Αυτόνομων Νησιωτικών Συστημάτων» που διενεργήθηκε από το Εθνικό Μετσόβειο Πολυτεχνείο, για λογαριασμό της Ρ.Α.Ε., η εξέλιξη της μέγιστης ζήτησης για την Σκύρο και μέχρι το έτος 2035 δεν θα ξεπερνά τα 12,75 MW. Σύμφωνα δηλαδή με τα παγίως κριθέντα και τα οριζόμενα στο άρθρο 8 περ. 1 εδ. α' του ΕΠΧΣ&ΑΑ για τις ΑΠΕ, η επιτρεπόμενη αδειοδοτούμενη ισχύς για τη Σκύρο δεν θα έπρεπε να ξεπερνά τα 25,5 MW, που αποτελεί και το άκρο όριο

¹⁸

ΣτΕ 2805/1997

της φέρουσας ικανότητας του νησιού σε απόλυτα μεγέθη ισχύος. Αντιθέτως, τα 333 MW που επιχειρούνται να αδειοδοτηθούν, αντιστρατεύονται πλήρως την έννοια της φέρουσας ικανότητας και στοχεύουν αποκλειστικά και μόνο στο αδηφάγο κέρδος που δύσκολα συλλαμβάνει άνθρωπος λογικά σκεπτόμενος για το μικρό μας νησί, καταστρατηγώντας και καταδικάζοντας περιβαλλοντικά και αναπτυξιακά το αιγαιοπελαγίτικο κάλλος του νησιού μας.

Εξάλλου, επισημαίνεται ότι η ίδια η Ρυθμιστική Αρχή Ενέργειας είχε επισημηθεί, με την με αριθμ. 96/24.5.2007 Απόφαση της, τον καθορισμό περιοχών με κορεσμένα δίκτυα και τον προσδιορισμό περιθωρίων ανάπτυξης σταθμών ΑΠΕ, στην οποία συμπεριλαμβάνει και τη Σκύρο, με περιθώριο ανάπτυξης 9,19 kW, το οποίο και αποδεικνύει το πραγματικό όριο κορεσμού της.

3.1.3. Η περιβαλλοντική διασύνδεση του νησιού μας με υποθαλάσσια καλώδια υψηλής τάσης

Με όρους ηλεκτροδοτικής αποδοτικότητας, η Σκύρος αποτελεί “μη διασυνδεδεμένο νησί”, το οποίο, σύμφωνα με τους επενδυτές, απαιτείται για την υλοποίηση του εν λόγω Έργου, να διασυνδεθεί με το ηπειρωτικό σύστημα της χώρας. Ως βασικό σενάριο για τον τρόπο σύνδεσης των αιολικών πάρκων με το ηπειρωτικό διασυνδεδεμένο Σύστημα, οι Επενδυτές προτείνουν την κατασκευή ενός κεντρικού υποσταθμού ανύψωσης τάσης και ενός Μετατροπέα Ρεύματος, οι οποίοι θα συστηγάζονται εντός κτιρίου που θα κατασκευαστεί στην περιοχή “Τρεις Μπούκες”, όπου θα συγκεντρώνονται όλες οι υπόγειες αναχωρήσεις μέσης τάσης των αιολικών πάρκων, για την μετατροπή τους εν συνεχεία σε συνεχές ρεύμα υψηλής τάσης. Από τον μετατροπέα αυτό θα αναχωρεί ένα ζεύγος καλωδίων συνεχούς ρεύματος υψηλής τάσης, το οποίο, ακολουθώντας την εσωτερική οδοποιία του παρακείμενου αιολικού πάρκου, θα καταλήγει στον όρμο Αγνού. Ακολούθως, θα γίνεται πόντιση των υποθαλάσσιων καλωδίων συνεχούς ρεύματος υψηλής τάσης περί τα 70 χλμ, τα οποία θα καταλήξουν από την περιοχή του Λιμνιών, στα ανοιχτά παράλια της Εύβοιας, στη Λάρυμνα¹⁹. Το συνολικό μήκος του ζεύγους του

¹⁹ βλ. Κεφ. 3.9 “Σύνδεση με το υφιστάμενο ηλεκτρικό δίκτυο” της από Μάιο 2006 “Προμελέτης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων” της Εταιρείας Αιολική Νοτίου Σκύρου Α.Ε.

καλωδίου Σκύρος – Λάρυμνα, είναι 150 χλμ. εκ των οποίων τα 100χλμ. θα είναι υποθαλάσσια τα δε 50χλμ. θα είναι υπόγεια.

Σύμφωνα όμως με πάγια νομολογία του Συμβουλίου της Επικρατείας, ήπιο και βιώσιμο ηλεκτρικό δίκτυο μικρής νήσου δεν δύναται ποτέ να είναι μείζον δίκτυο υψηλής τάσεως. Και τούτο διότι, «βιάζον την μικράν νήσον εις τάξιν απλής προεκτάσεως της ξηράς, αποτελεί, καθ' εαυτό, υποδομήν αγρίας αναπτύξεως καταστρατηγούσαν τα όρια της φερομένης ικανότητος του αντιστοίχου οικοσυστήματος και συνεπαγομένην τελικώς την αποδιάρθρωσιν του νησιωτικού "μικροκόσμου". Τοιοντοτρόπως, μείζον ηλεκτρικόν δίκτυον υψηλής τάσεως αποτελεί, προκειμένου περί μικράς νήσου, μη περιβαλλοντικώς υγιή τεχνολογίαν, διότι αντιστρατεύεται και βλάπτει την βιωσιμότητα της νήσου, ως ιδιαιτέρου και αυτοτελούς οικοσυστήματος.»²⁰.

3.1.4. Τα άλλα μεγάλα έργα υποδομών της Σκύρου

Η "φέρουσα ικανότητα", σύμφωνα με την επιστήμη και τη νομολογία, είναι έννοια που κρίνεται και εκτιμάται στο σύνολο των ανθρωπογενών δραστηριοτήτων που κατανέμονται σε μία περιοχή. Υπό την έννοια λοιπόν αυτή, επισημαίνεται ότι το υπό εγκατάσταση Έργο που καταλαμβάνει περί τα 30.000 στρέμματα σκυριανού εδάφους, δεν συνάδει προς την αρχή της "μετριασμένης" και "ήπιας" βιώσιμης ανάπτυξης που επιφυλάσσεται για τις μικρές νήσους, και για τον πρόσθετο λόγο ότι ήδη στο νησί έχουν παραχωρηθεί για τις στρατιωτικές αμυντικές ανάγκες της χώρας περίπου 5.900 στρέμματα, προκειμένου για τη λειτουργία στρατιωτικού αεροδρομίου και ναυστάθμου. Ήδη δηλαδή, ποσοστό περίπου 3% της εδαφικής έκτασης της Σκύρου έχει "ταχθεί" προς εξυπηρέτηση του δημοσίου συμφέροντος, σε βάρος μάλιστα της ευιάθειας και φυσιογνωμίας του νησιού. Εάν υλοποιηθεί δε η επιχειρούμενη εγκατάσταση, το ποσοστό εδαφικής "κατάληψης" με έργα υποδομής εκτινάσσεται στο 20% περίπου, το οποίο σαφέστατα συνεπάγεται βίαια αναπτυξιακή και περιβαλλοντική ανατροπή της ισορροπίας της Σκύρου, υποβαθμίζουσα ανεπανόρθωτα την ήδη επιδεινωμένη φυσιογνωμία και το φυσικό περιβάλλον του νησιού και ξεπερνώντας σαφέστατα τα άκρα όρια της "φέρουσας ικανότητάς" του.

²⁰

ΣτΕ 2805/1997, ΟλΣτΕ 2939/200 και 2940/2000

3.2. Το υπό εγκατάσταση Έργο αντίκειται στη νομοθετικά κατοχυρωμένη περιβαλλοντική προστασία της βιοποικιλότητας (της Σκύρου)

3.2.1. Οι γενικές νομοθετικές διατάξεις

Από το συνδυασμό των άρθρων 24 και 106 του Συντάγματος και τα άρθρα 2 και 130 P της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση (Maastricht), η οποία κυρώθηκε με το ν. 2077/1992, προκύπτει επίσης ο θεμελιώδης κανόνας της βιώσιμης ανάπτυξης, σύμφωνα με τον οποίο, κάθε πολιτική, γενική ή ειδική, και κάθε διοικητική ή τεχνική παρέμβαση του κράτους στο ανθρωπογενές και στο φυσικό περιβάλλον πρέπει να έχει ενσωματώσει τα προσηκόντα κριτήρια προστασίας του φυσικού περιβάλλοντος, εκ των οποίων και πρέπει να διέπεται κατά πρώτο λόγο, ούτως ώστε να διασφαλίζεται η αρχή της πρόληψης της βλάβης του περιβάλλοντος. Η με τα κριτήρια αυτά παρεχόμενη προστασία οφείλει να είναι πλήρης και αποτελεσματική.

Προς συμμόρφωση εξάλλου με την ανωτέρω επιταγή, τόσο ο Ν 1650/1986, όσο και οι Ν 2773/1999 για την «Απελευθέρωση της αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας – Ρύθμιση θεμάτων ενεργειακής πολιτικής και λοιπές διατάξεις» (ΦΕΚ Α' 286/22.12.1999) και Ν 3468/2006 για την «Παραγωγή Ηλεκτρικής Ενέργειας από ΑΠΕ» (ΦΕΚ Α' 129/27.6.2006), απαιτούν, κατά τη διαδικασία εγκατάστασης αιολικών πάρκων, την πληρέστερη δυνατή προστασία του φυσικού περιβάλλοντος.

Για την περαιτέρω περιβαλλοντική ενίσχυση ορισμένων κρίσιμων περιοχών το Συμβούλιο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων εξέδωσε την Οδηγία 92/43/ΕΟΚ «Για τη διατήρηση των φυσικών οικοτόπων καθώς και της άγριας πανίδας και χλωρίδας» με σκοπό να συμβάλει στην προστασία της βιολογικής ποικιλότητας, μέσω της διατήρησης των φυσικών οικοτόπων, καθώς και της άγριας πανίδας και χλωρίδας στο ευρωπαϊκό έδαφος των κρατών μελών που εφαρμόζεται η Συνθήκη. Τα μέτρα, τα οποία λαμβάνονται σύμφωνα με την εν λόγω Οδηγία, αποσκοπούν στη διασφάλιση της διατήρησης ή της αποκατάστασης σε ικανοποιητική κατάσταση διατήρησης, των φυσικών οικοτόπων και των άγριων ειδών χλωρίδας και πανίδας κοινοτικού ενδιαφέροντος. Οι τύποι οικοτόπων και τα είδη κοινοτικού ενδιαφέροντος που προστατεύονται από την Οδηγία 92/43/ΕΟΚ αναφέρονται στα Παραρτήματα I, II, IV και

V και αποτελούν το λεγόμενο "Δίκτυο Natura 2000". Επίσης το Συμβούλιο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων εξέδωσε την Οδηγία 79/409/ΕΟΚ, όπως αυτή τροποποιήθηκε και ισχύει με την Οδηγία 2009/147/ΕΚ, «Περί της διατήρησης των αγρίων πτηνών», προκειμένου να προστατευτούν όλα τα είδη πτηνών που ζουν εκ φύσεως σε άγρια κατάσταση στο ευρωπαϊκό έδαφος των κρατών μελών.

Το Δίκτυο Natura 2000 αποτελεί ένα Ευρωπαϊκό Οικολογικό Δίκτυο περιοχών, οι οποίες φιλοξενούν φυσικούς τύπους οικοτόπων και οικοτόπους ειδών που είναι σημαντικοί σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Αποτελείται από δύο κατηγορίες περιοχών: Τις «Ζώνες Ειδικής Προστασίας (ΖΕΠ)» για την Ορνιθοπανίδα, όπως ορίζονται στην Οδηγία 79/409/ΕΚ (Οδηγία 2009/147/ΕΚ), και τους «Τόπους Κοινοτικής Σημασίας (ΤΚΣ)» όπως ορίζονται στην Οδηγία 92/43/ΕΟΚ. Για τον προσδιορισμό των ΤΚΣ λαμβάνονται υπόψη οι τύποι οικοτόπων και τα είδη των Παραρτημάτων Ι και ΙΙ της Οδηγίας 92/43/ΕΟΚ καθώς και τα κριτήρια του Παραρτήματος ΙΙΙ αυτής²¹.

Μετά την οριστικοποίηση του καταλόγου των ΤΚΣ, τα Κράτη Μέλη υποχρεούνται να κηρύξουν τις περιοχές αυτές ως «Ειδικές Ζώνες Διατήρησης» (ΕΖΔ) το αργότερο μέσα σε μια εξαετία και να καθορίσουν τις προτεραιότητες για την διατήρηση σε ικανοποιητική κατάσταση των τύπων οικοτόπων και ειδών κοινωτικού ενδιαφέροντος εντός αυτών. Αντίστοιχα, για τον προσδιορισμό των ΖΕΠ τα κράτη μέλη οφείλουν να καθορίσουν περιοχές προστασίας για την διατήρηση των ειδών πουλιών του Παραρτήματος Ι της Οδηγίας για τα Πουλιά.

3.2.2. Η νομοθετική προστασία της βιοποικιλότητας του Όρους Κόχυλα

Η Ελλάδα έχει χαρακτηρίσει σήμερα 202 Ζώνες Ειδικής Προστασίας (ΖΕΠ) και 239 Τόπους Κοινοτικής Σημασίας (ΤΚΣ). Οι δύο κατάλογοι περιοχών παρουσιάζουν μεταξύ τους επικαλύψεις όσον αφορά τις εκτάσεις τους. Μάλιστα, 31 τόποι έχουν οριστεί ταυτόχρονα ως ΖΕΠ και έχουν προταθεί και ως ΤΚΣ.

²¹ Η Οδηγία 79/409/ΕΚ εναρμονίστηκε στο ελληνικό δίκαιο με τις Κοινές Υπουργικές Αποφάσεις 414985/29-11-85 (ΦΕΚ 757/Β/18-12-85), 366599/16-12-96 (ΦΕΚ 1188/Β/31-12-96), 294283/23-12-97 (ΦΕΚ 68/Β/4-2-98). Η Οδηγία 92/43/ΕΚ εναρμονίστηκε στο ελληνικό δίκαιο με την Κοινή Υπουργική Απόφαση 33318/3028/11-12-98 (ΦΕΚ 1219/Β/28-12-98), η οποία συμπληρώθηκε με την ΚΥΑ Η.Π. 14849/853 /Ε 103/4-4-2008 (ΦΕΚ 645/Β/11-4-08).

Το Όρος Κόχυλας έχει χαρακτηριστεί ως ΤΚΣ, με κωδικό Natura GR2440006. Στο όρος αυτό, χωροθετούνται σήμερα επτά από τα εννέα αιολικά πάρκα. Η χωροθέτηση αυτή των επτά αιολικών πάρκων καταλαμβάνει το 49% της περιοχής Natura, παρά και το γεγονός ότι η εν λόγω περιοχή αποτελεί "Ζώνη Ειδικής Προστασίας" της Ορνιθοπανίδας (ΖΕΠ) και "Τόπος Κοινοτικής Σημασίας" (ΖΚΣ), έχει δε χαρακτηριστεί ως "Σημαντική Περιοχή για τα Πουλιά της Ελλάδας" (ΣΠΠΕ), με κωδικό "GR115 Όρος Κόχυλας".

(i). Η περιοχή του Κόχυλα έχει χαρακτηριστεί ως ΖΕΠ²² για την προστασία ορισμένων «ειδών χαρακτηρισμού»: του Μαυροπετρίτη (*Falco eleonorae*), του Σμυρνοτσίχλου (*Emberiza cineracea*) και το Φρυγανοτσίχλου (*Emberiza caesia*). Η αποικία του Μαυροπετρίτη που συναντάται στο Όρος Κόχυλα είναι μία από τις μεγαλύτερες παγκοσμίως, με περισσότερα από 550 ζευγάρια του είδους, που αναπαράγονται στις απόκρημνες ακτές της περιοχής. Οι κύριες θέσεις φωλεασμού του προστατευόμενου αυτού είδους, εντοπίζονται κυρίως στην περιοχή του "Αγ. Αρτεμίου", στις ορθοπλαγιές της περιοχής "ΙΔάκα" στη νοτιοανατολική ακτή, καθώς και στην ανατολική πλευρά της νησίδας Σαρακινόν. Ο Μαυροπετρίτης χρησιμοποιεί τα ενδιαιτήματα των κορυφογραμμών και των βραχώδων σχηματισμών του Όρους Κόχυλα για τροφοληψία, αναπαραγωγή και φωλεασμό.

Πρόσθετα, στην περιοχή διαβιεί και το είδος "Σμυρνοτσίχλο *Emberiza cineracea*" (έχει χαρακτηριστεί ως «Εγγύς Απειλούμενο» σε παγκόσμιο επίπεδο), που παρατηρείται σε εκτάσεις με φρύγανα και χαμηλή βλάστηση, σε όλα τα υψόμετρα του Όρους Κόχυλα. Η πυκνότητα του αναπαραγόμενου πληθυσμού είναι γενικά μικρή και σε ευρωπαϊκό επίπεδο μόνο η Ελλάδα φιλοξενεί κάποιο σημαντικό πληθυσμό, κυρίως στη Σκύρο. Στην περιοχή επίσης παρατηρείται το είδος "Φρυγανοτσίχλο *Emberiza caesia*", "Πετρίτης *Falco peregrinus*", "Σπιζαετός *Hieraetus fasciatus*", "Χαμοκελάδα *Anthus campestris*" και "Αετομάχος *Lanius collurio*".

²² Όλα τα στοιχεία που επισημαίνονται στην εν λόγω υποπαράγραφο αναφέρονται στις από 10/4/2009 με αρ. πρωτ. Δικ.1105858/959 "Απόψεις επί του φακέλου ΠΠΕ για το Έργο Εγκατάσταση και λειτουργία αιολικών πάρκων συνολικής ισχύος 333 ΜW στη νότια Σκύρο" του Τμήματος Διαχείρισης Φυσικού Περιβάλλοντος του ΥΠΕΚΑ, το οποίο παραδόξως γνωμοδοτεί εντέλει θετικά υπέρ των επενδυτών, διατηρώντας αστάθαστο επιφυλάξεις. (βλ. σε συνδ. με την από Ιανουάριο 2010 Μελέτη της Ελληνική Ορνιθολογικής Εταιρίας για τον "Προσδιορισμό και χαρτογράφηση των ορνιθολογικά ευαίσθητων στα αιολικά πάρκα περιοχών της Ελλάδας")

Επισημαίνεται ότι τα προαναφερόμενα είδη ορίστηκαν ως σημαντικά και προστατευόμενα λόγω της σπανιότητάς τους, της ευαισθησίας τους στην καταστροφή των ενδιακτημάτων τους, και τις οχλήσεις που προκαλούνται από ανθρωπογενείς δραστηριότητες²³.

Τονίζεται επίσης ότι το Όρος Κόχυλα αποτελεί σημαντικό διάδρομο μετανάστευσης για έναν πολύ μεγάλο αριθμό ειδών πουλιών, καθώς και για ορισμένα σπάνια και απειλούμενα μεγαλόσωμα είδη, υδρόβια και στρουθιόμορφα, όπως : “Σφηκιάρης *Peris arinorvus*”, “Λιβαδόκιρκος *Circus pygargus*”, “Βαλτόκιρκος *Circus cyaneus*”, “Καλαμόκιρκος *Circus aeruginosus*”, “Κιρκινέζι *Falco naumanni*” .

(ii). Όσον αφορά την πανίδα της περιοχής²⁴, σύμφωνα με τα στοιχεία του επιστημονικού ελληνικού καταλόγου Natura 2000, διαπιστώνεται η παρουσία διαφόρων ειδών, όπως η τρανόσαυρα, η πρασινόσαυρα, το νεορόφιδο, το αγιόφιδο, και ο τυφλίνος. Μεταξύ των παραπάνω ειδών, ιδιαίτερη οικολογική αξία έχει το “Σάλβουτι των Σποράδων” το οποίο διαβιεί στον Κόχυλα σε ημιάγρια μορφή.

Εξίσου μεγάλη οικολογική σημασία έχει και το Σκυριανό Αλογάκι, μια από τις έξι αυτόχθονες ελληνικές φυλές (ονομαστικά: Ηλείας, Μεσσαράς, Πηναίας, Πίνδου, Θεσσαλίας και Σκύρου) που συγκαταλέγεται στις αρχαιότερες και πιο μικρόσωμες φυλές αλόγων στον κόσμο, το οποίο και έχει ενταχθεί στον Κανονισμό ΕΟΚ 2078/92 περί διατήρησης σπάνιων ειδών αγροτικών ζώων και του οποίου φυσικός βιότοπος είναι το Όρος Κόχυλα. Σήμερα το είδος αριθμεί συνολικά περίπου 100-130 ζώα.

(iii). Πρόσθετα, ιδιαίτερο σπουδαίο οικολογικό ενδιαφέρον²⁵ παρουσιάζει και η γλωρίδα που απαντάται στην περιοχή, με έμφαση σε πέντε σημαντικά φυτά διεθνούς προστασίας, (ήδη απειλούμενοι πληθυσμοί που περιλαμβάνονται στον Κόκκινο Κατάλογο Απειλούμενων Ειδών), όπως :

²³ βλ. Την από Ιανουάριο 2010 Μελέτη της Ελληνική Ορνιθολογικής Εταιρίας για τον “Προσδιορισμό και χαρτογράφηση των ορνιθολογικά ευαίσθητων στα αιολικά πάρκα περιοχών της Ελλάδας”, σελ. 3 : “Σημαντικό πρόβλημα για την βιοποικιλότητα μπορεί να δημιουργήσει και η χωροθέτηση αιολικών πάρκων στα τελευταία ανηγγέα από την οικονομική ανάπτυξη καταφύγια της βιοποικιλότητας στη χώρα μας, τους δυσπρόσιτους ορεινούς όγκους και τις μικρές ακατοίχτες νησίδες. (...) Τα πουλιά και οι νυχτερίδες θεωρούνται με βάση τη διεθνή βιβλιογραφία οι πλέον εύλωτοι οργανισμοί στις επιπτώσεις των αιολικών πάρκων. Δεδομένου ότι τα πουλιά θεωρούνται δείκτες της κατάστασης των οικοσυστημάτων και λόγω της θέσης τους στα τροφικά δίκτυα είναι συχνά και ρυθμιστές τους, εκτιμάται ότι οι περιοχές που αναγνωρίζονται ως ευαίσθητες ορνιθολογικά, εμφανίζουν αντίστοιχη ευαισθησία και για την βιοποικιλότητα συνολικότερα”.

²⁴ Idem με υποσημείωση 21

²⁵ Idem με υποσημείωση 22

- *Aethionema retsina* (ενδημικό Σκύρου, Σκυροπούλας & Top 50 νησιών Μεσογείου - IUCN, 2006).
- *Campanula merxmuelleri* (ενδημικό Κόχυλα)
- *Scorzonera scytia* (ενδημικό Σκύρου)
- *Aubrieta scytia* (ενδημικό Σκύρου & Ευβοίας)
- *Galanthus ikariae* subsp. *Snogerupi*

3.2.3. Όπως προεκτέθηκε ανωτέρω, από την εγκατάσταση και λειτουργία των αιολικών πάρκων της Ι.Μ. Μεγίστης Λαύρας καταλαμβάνεται μόνιμα το 49% του εδάφους του Όρους Κόχυλα, το ήμισυ δηλαδή της περιοχής Natura 2000, με αποτέλεσμα να καταστρέφονται μη αναστρέψιμα τα οικολογικά ευπαθή χαρακτηριστικά του ΤΚΣ και της ΖΕΠ, μεταξύ άλλων και λόγω της σημαντικής συρρίκνωσης της έκτασης των περιοχών αυτών. Ουσιαστικά δηλαδή επιχαιρείται η εξάλειψη και καταστροφή των ειδών χαρακτηρισμού, των οικοτόπων, της ακεραιότητας και συνεκτικότητάς του δικτύου Natura 2000.

Είναι πασίδηλο και βέβαιο ότι, τόσο η εγκατάσταση και λειτουργία των αιολικών πάρκων όσο και η υλοποίηση των συνοδών τους έργων θα διακόψουν τις φυσικές διεργασίες, θα ακυρώσουν την αποδοτικότητα των φυσικών πόρων, θα ανατρέψουν την ισορροπία και την εξέλιξη των οικοσυστημάτων και θα καταστρέψουν τελικά και ανεπανόρθωτα την εθέρωστη οικολογική ισορροπία του "Βουνού" και κατ' επέκταση του νησιού. Ειδικότερα (ενδεικτικά) :

(α). Κατακερματίζοντας την περιοχή Natura 2000, με την ανάπτυξη των γηπέδων των αιολικών πάρκων και τη διάνοιξη των οδών πρόσβασης (13,5 χλμ νέο δίκτυο και 43,5 χλμ εσωτερική οδοποιία)

(β). Δημιουργώντας ένα δυσπρόσιτο προσπελάσιμο εναέριο τοίχος που περιορίζει τον εναέριο χώρο κίνησης της ορνιθοπανίδας.

(γ). Καταστρέφοντας τους χώρους φωλοποίησης.

(δ.) Καταστρέφοντας σημαντικό τμήμα των φρυγανότοπων, οι οποίοι αποτελούν το βασικό ενδιαίτημα αναπαραγωγής, του Φρυγανοτσίχλου και του Σμυρνοτσίχλου, καθώς και ενδιαίτημα τροφοληψίας για τον Μαυροπετρίτη. Υποβαθμίζοντας έτσι την κατάσταση διατήρησης των ειδών χαρακτηρισμού της ΖΕΠ και θίγοντας ανεπανόρθωτα

την οικολογική ακεραιότητα της ΖΕΠ, την οποία η χώρα μας έχει νομική υποχρέωση προς την Ε.Ε. να προστατεύσει.

(ε). Υποβαθμίζοντας καταληκτικά και μη αναστρέψιμα τη βιολογική ποικιλότητα, με τη διατάραξη της φυσικής κατανομής σε ικανοποιητική κατάσταση των πληθυσμών χλωρίδας συγκεκριμένων ειδών και τον κατακερματισμό των φυσικών οικοσυστημάτων και της αναπαραγωγικής τους δυνατότητας²⁶

Παραβιάζονται συνεπώς κατάφορα και οι δύο Ευρωπαϊκές Οδηγίες που αποσκοπούν στην προστασία της Βιοποικιλότητας και ιδίως το άρθρο 4 (4) της Οδηγίας για τα Πουλιά, καθώς η Πολιτεία δεν λαμβάνει μέτρα προστασίας των ειδών, καθώς και το άρθρο 6 της Οδηγίας για τους Οικότοπους, αφού παρόλες τις γνωστές αρνητικές επιπτώσεις του έργου οι εθνικές αρχές προχωρούν στην αδειοδότησή του.

3.3. Το υπό εγκατάσταση Έργο υποβαθμίζει ανεπανόρθωτα το τοπίο και το φυσικό ανάγλυφο του εδάφους του Όρους Κόχυλα

3.3.1. Η προστασία του αισθητικού νησιωτικού κάλλους

Ο Έλληνας νομοθέτης επέδειξε από πολύ νωρίς την ευαισθησία του για την διαφύλαξη του αισθητικού κάλλους της ελληνικής φύσης, με το Ν. 1469/1950 "Περί προστασίας ειδικής κατηγορίας οικοδομημάτων και έργων τέχνης μεταγενεστέρων του 1830 " (ΦΕΚ Α' 169). Μεταγενέστερα δε, η προστασία αυτή ενισχύθηκε δεόντως με το άρθρο 18 του Ν. 1650/1986, σύμφωνα με το οποίο : " 1. Η φύση και το τοπίο προστατεύονται και διατηρούνται, ώστε να διασφαλίζονται οι φυσικές διεργασίες, η αποδοτικότητα των φυσικών πόρων, η ισορροπία και η εξέλιξη των οικοσυστημάτων καθώς και η ποικιλομορφία, η ιδιαιτερότητα ή η μοναδικότητά τους. 2. Χερσαίες, υδάτινες ή μικτού χαρακτήρα περιοχές, μεμονωμένα στοιχεία ή σύνολα της φύσης και του τοπίου, μπορούν να αποτελέσουν αντικείμενα προστασίας και διατήρησης λόγω της οικολογικής γεωμορφολογικής, βιολογικής επιστημονικής ή αισθητικής σημασίας τους."

Ωστόσο, και παρά τους φραγμούς που έθεσε η νομοθεσία για την προάσπιση του αισθητικού κάλλους της ελληνικής φύσης, η επακολουθήσασα άγρια

²⁶

Idem με υποσημείωση 22

αικιστική - κατά κύριο λόγο - ανάπτυξη κατέστησε δυστυχώς κανόνα τη βάνανυση επέμβαση στο περιβάλλον. Ευτυχώς, η νομολογία του Συμβουλίου της Επικρατείας, προστάτευσε αρχικώς τις τοποθεσίες ιδιαίτερου φυσικού κάλλους και εν συνεχεία, στοιχούσα με τις σύγχρονες τάσεις θεώρησε γενικώς το αισθητικό κάλλος ως προστατευτέο "οπτικό πόρο" του περιβάλλοντος. Έτσι, κατά πάγια νομολογία, η εκτίμηση της ανάγκης για την προστασία του περιβάλλοντος "ανήκει, εν τελευταία αναλύσει, στο Δικαστήριο. Οι νεώτερες αντιλήψεις για την οπτική δε αξία της φύσης καθιστούν επιτακτική την ανάγκη αυτή, ιδίως εν σχέσει προς το φυσικόν ανάγλυφον της γης"²⁷.

3.3.2. Οι γεωφυσικές-τεχνικές εφαρμογές του Έργου

Όπως προεκτέθηκε και ανωτέρω, η εγκατάσταση των Α/Γ προϋποθέτει μία σειρά συνοδών έργων, η συντηρητική πλειοψηφία των οποίων θα λάβουν χώρα στο Όρος Κόχυλα, δεδομένου ότι εκεί χαρακτηρίζεται η πλειονότητα των υπό εγκατάσταση Α/Γ. Ειδικότερα :

Σύμφωνα με τις πολύ αισιόδοξες, ομολογουμένως, εκτιμήσεις της Ι.Μ. Μεγίστης Λαύρας, για την πρόσβαση στους ευρύτερους χώρους εγκατάστασης των περισσότερων αιολικών πάρκων, θα χρησιμοποιηθεί ο ήδη υπάρχων δρόμος, ο οποίος αναπόφευκτα θα πρέπει να διαπλατυνθεί, για να καταστεί δυνατή η διέλευση των βαρέων οχημάτων και των ανυψωτικών μηχανημάτων που θα μεταφέρουν τα πτερύγια των Α/Γ διαμέτρου μεταξύ 90 και 100 μέτρων καθώς και τους πυλώνες των Α/Γ, ύψους περίπου 85 μέτρων. Όπως οι ίδιοι οι Μελετητές επισημαίνουν, θα απαιτηθεί επίσης η κατασκευή νέων οδών προσπελάσεως, το μήκος των οποίων καταρχήν εκτιμάται σε 13,5 χλμ, ενώ για την πρόσβαση στον χώρο κάθε Α/Γ θα απαιτηθεί η κατασκευή εσωτερικού οδικού δικτύου, μήκους περίπου 43,5 χλμ. Τα ορύγματα που θα πραγματοποιηθούν από τις εργασίες αυτές οδοποιίας υπολογίζονται στα 535.680,66 μ³ ενώ τα επαχώματα που θα δημιουργηθούν στα 66.300μ³²⁸.

²⁷ Μιχαήλ Ηλ. Δεσλέρης "Το Δίκαιο της Βιώσιμου Ανάπτυξης", εκδ. Αντ. Ν. Σάκκουλα, Αθήνα-Κομοτηνή 200, κεφ. 11 "Η Αρχή της Αισθητικής Αξίας της Φύσης".

²⁸ βλ. Ανωτέρω Υποσημείωση υπ' αριθμ. 5

Στα απαραίτητα συνοδά έργα, περιλαμβάνονται επίσης οι εκσκαφές των πλατωμάτων των Α/Γ, από τις οποίες υπολογίζεται ότι θα προκύψει συνολικός όγκος επιχωμάτων περί τα 150.000 μ³, η εκσκαφή για την όδευση καναλιών και καλωδίων Μ.Τ. με την δημιουργία φυσικά αντίστοιχων επιχωμάτων, η κατασκευή των θεμελίωσεων των Α/Γ, για την οποία θα απαιτηθεί εκσκαφή 18 X 18μ. σε βάθος 3,5 από την επιφάνεια του εδάφους, με εκτιμώμενα περίσσεια εκσκαφών περί τα 77.000μ³ για το σύνολο του έργου και η κατασκευή οικίσκου ελέγχου για κάθε αιολικό πάρκο περίπου 100μ², έκαστος, το οποίο απαιτεί τη ρίψη μπετόν τουλάχιστον 1.350 μ³ συνολικά. Το δε σκυρόδεμα των βάσεων των Α/Γ ανέρχεται συνολικά σε 81.000μ³²⁹, το οποίο αντιστοιχεί σε ρίψη μπετόν 730 μονοκατοικιών των 100 μ².

Εν ολίγοις τα "ακίνδυνα" συνοδά έργα θα μετατρέψουν την περιοχή του "Βουνού" σε ένα απέραντο εργοτάξιο, μία πραγματική βιομηχανική ζώνη, που όχι μόνο θα υποβαθμίσουν την οπτική αξία του τοπίου του "Βουνού" αλλά πρόσθετα θα αλλοιώσουν ανεπανόρθωτα τη γεωμορφολογία του, επιφέροντας διάβρωση των εδαφών και αλλαγές στα υδρολογικά χαρακτηριστικά του, δίχως μάλιστα να λαμβάνεται πρόνοια για την εναπόθεση όλων αυτών των βράχων και επιχωμάτων που θα δημιουργηθούν, αφού οι επενδυτές σε αυτό το σημείο σιωπούν. Οι αλλαγές δε που προβλέπονται στο φυσικό ανάγλυφο του "Βουνού" δεν πρόκειται να αποκατασταθούν αφού συνιστούν μόνιμα έργα (δρόμοι, πλατώματα, οικίσκοι) για τη διαρκή εξυπηρέτηση των αιολικών πάρκων.

Τα συνοδά έργα δεν διαχωρίζονται από τις επιπτώσεις που επιφέρουν οι ίδιες οι Α/Γ στη βιοποικιλότητα. Στις περιπτώσεις εγκατάστασης τέτοιων υποδομών, εντός και εκτός ΖΕΠ, οι οποίες αποτελούν ένα συνεκτικό δίκτυο που διασφαλίζει τη μακρόχρονη επιβίωση των προστατευόμενων ενδιαιτημάτων, τότε παραβλάπτεται η οικολογική ακεραιότητα της ΖΕΠ και επομένως παραβιάζεται τόσο το άρθρο 6 της Οδηγίας περί προστασίας των Οικότοπων όσο και το άρθρο 4 (4) της Οδηγίας για τα Πουλιά. Εξάλλου, σύμφωνα με τα άρθρα 4 και 5 της Οδηγίας για τα πτηνά και το άρθρο 12 της Οδηγίας για τους Οικότοπους, η υποχρέωση προστασίας των ειδών και των ενδιαιτημάτων τους δεν εξαντλείται μόνο εντός των ΖΕΠ, αλλά περιλαμβάνει τη λήψη κατάλληλων μέτρων

²⁹

βλ. Ανατάρω Υποσημείωση υπ' αριθμ. 3

διατήρησης και στην υπόλοιπη ζώνη κατανομής των ειδών προτεραιότητας. Επομένως, κατάλληλα μέτρα διατήρησης θα πρέπει να λαμβάνονται και εκτός ΖΕΠ.³⁰

3.3.3. Η καταστροφή του τοπίου του Κόχυλα και της περιοχής

Πράγματι, ένας από τους κύριους λόγους ένταξης του Όρους Κόχυλα³¹ στο Δίκτυο Natura 2000, πέραν των τύπων των οικοτόπων και των φυτοκοινωνιών που απαντώνται στην περιοχή, υπήρξε ο μοναδικός χαρακτήρας του Τοπίου του και η εξαιρετική ποικιλία του φυσικού αναγλύφου που παρουσιάζει μεγάλη αισθητική, γεωλογική και γεωμορφολογική αξία : απόκρημνες πλαγιές, οροπέδια, βαθιές χαράδρες, φαράγγια, εντυπωσιακοί σχηματισμοί βράχων. Μάλιστα, όπως επισημαίνεται από τις αρμόδιες Υπηρεσίες του ΥΠΕΚΑ, η διατήρηση του τοπίου του Όρους Κόχυλα αποτελεί σημαντικό παράγοντα για την προστασία της φύσης, διότι μέσω αυτής εξασφαλίζεται η διατήρηση και ακεραιότητα των οικοσυστημάτων και των ειδών που τα συνθέτουν, παράλληλα δε αποτελεί εγγύηση για τη φυσιογνωμία της περιοχής³².

Οι παραπάνω όμως εργασίες ουδόλως συνάδουν με την προστασία που επιφυλάσσει το άρθρο 24 του Συντάγματος για την προστασία του Τοπίου δεδομένου ότι οι επιπτώσεις τους (χωματουργικά, διανοίξεις δρόμων, ισοπεδώσεις, εκβραχισμοί, ανατινάξεις κλπ) θα επιφέρουν μόνιμη μεταβολή των χαρακτηριστικών του Τοπίου. Πέραν δε των συνοδών έργων, σημειώνουμε ότι οι προς εγκατάσταση αιολικοί σταθμοί έχουν μία διάσπαρτη διάταξη που επηρεάζει το τοπίο σε μία πολύ ευρύτερη έκταση, δεδομένου ότι οι ανεξάρτητες αυτές εγκαταστάσεις αιολικών πάρκων σε πολλές ξεχωριστές κορυφογραμμές και βουνοπλαγιές δημιουργούν αθροιστικές οπτικές επιπτώσεις και όχληση σε πολλά τμήματα της περιοχής. *“Επειδή δε το ανάγλυφο της περιοχής είναι έντονο και οι αιολικοί σταθμοί προτείνονται να εγκατασταθούν στα υψηλά και μεσαία*

³⁰ βλ. Την από Ιανουάριο 2010 Μελέτη της Ελληνική Ορνιθολογικής Εταιρίας για τον “Προσδιορισμό και χαρτογράφηση των ορνιθολογικά ευαίσθητων στα αιολικά πάρκα περιοχών της Ελλάδας”, σελ. 9

³¹ βλ. Ναπ. Εμμ. Ξανθούλης “Τοπωνυμικό της Σκόρου”, Αθήνα 1984, σελ.120 : “Κόχ’λας (Κόχυλας υψόμετρο 792), Η υψηλότερα κορυφή Κόχυλας (παρρηφερής προς ανεστραμμένην κογχύλην ύψους 800 Γαλλικών μέτρων” Κωνσταντινίδης σ. 27”

³² βλ. Τις από 10/4/2009 με αρ. πρωτ. Οικ.1105858/959 “Απόψεις επί του φακέλου ΠΠΕ για το Έργο Εγκατάσταση και λειτουργία αιολικών πάρκων συνολικής ισχύος 333 MW στη νότια Σκόρο” του Τμήματος Διαχείρισης Φυσικού Περιβάλλοντος του ΥΠΕΚΑ

υψόμετρα, θα κυριαρχούν οι μορφές τους και τα συνοδά τους έργα, πάνω από κοιλάδες, φαράγγια και διάφορα άλλα φυσικά ενδιαφέροντα εντός της προστατευομένης περιοχής³³. Χαρακτηριστικό παράδειγμα της διαπίστωσης αυτής αποτελεί η οπτική κυριαρχία και συνακόλουθα η οπτική επιβάρυνση των υπό εγκατάσταση 111 Α/Γ, με συνολικό ύψος περίπου 140 μέτρων, σε κορυφογραμμές με ύψη από 400 (Φανόφτη) έως 789 μέτρα (Κόχυλας), όταν ο κύριος δρόμος που περνάει από το νότιο τμήμα του νησιού έχει απόσταση από τη θάλασσα περίπου 200 μέτρα (και από εκεί θα διέρχεται ο παρατηρητής). Άρα το μέγεθος των ανεμογεννητριών είναι εκτός κλίμακας για το νησί αυτό με τόσο χαμηλούς ορεινούς όγκους. Αρκετές δε από τις Α/Γ θα είναι ορατές από τον διατηρητέο οικισμό της Χώρας αλλά και από την τουριστική περιοχή «Μαγαζιά» και τις διπλανές παραλίες, όπως η Καλαμίτσα³⁴ η οποία θα τελεί υπό τη σκιά τουλάχιστον τριών αιολικών πάρκων.

Οι δυσμενείς επιπτώσεις των συνοδών έργων δεν περιορίζονται όμως στο Τοπίο αλλά επδρούν άμεσα και δραστικά και στην γεωμορφολογία της περιοχής, η οποία και αυτή αποτελεί στοιχείο του προστατευτέου αισθητικού κάλλους της φύσης. Μάλιστα, σύμφωνα με πάγια νομολογία του Συμβουλίου Επικρατείας για κάθε μορφής έργα (π.χ. οδοποιίας) πρέπει να λαμβάνεται προεχόντως υπόψη η μορφολογία και οι κλίσεις του εδάφους, αποφεύγοντας σημαντικές επεμβάσεις στο φυσικό έδαφος και αλλοιώσεις της αισθητικής του τοπίου³⁵, το οποίο προδήλως δεν συντρέχει εν προκειμένω, αφού οι εργασίες κατασκευής των αιολικών πάρκων θα αλλοιώσουν αναπόφευκτα και ανεπανόρθωτα το ανάγλυφο του "Βουνού", την υδρολογία του (κυρίως από την αλλαγή των απορρέοντων όμβριων υδάτων) και την υψομετρική στάθμη των περιοχών επέμβασης, χωρίς βεβαίως να παραβλέπεται η ρίψη χιλιάδων τόνων τσιμέντου που θα προκαλέσει τη διάβρωση των εδαφών και σταδιακή ερημοποίηση του "Βουνού".

³³ βλ. τις από 10/4/2009 με αρ. πρωτ. Οικ.1105858/959 "Απόψεις επί του φακέλου ΠΠΕ για το Έργο Εγκατάσταση και λειτουργία αιολικών πάρκων συνολικής ισχύος 333 MW στη νάτια Σκύρου" του Τμήματος Διαχείρισης Φυσικού Περιβάλλοντος του ΥΠΕΚΑ, σελ. 8

³⁴ βλ. Ντιμ. Εμμ. Ξανθοπούλης "Τοπωνυμικό της Σκύρου", Αθήνα 1984, σελ.97 : "Παραλία ιδιαίτερου αισθητικού κάλλους και μεγάλη παραλιακή περιοχή υπό ανάπτυξη, αναφερόμενη στο χάρτη ως ο μοναδικός κάλπος του νησιού. Οι παροηγητές και γεωγράφοι του παραπάνω κόλπου, τον αναφέρουν και με άλλα ονόματα, όπως Λιμάνι Αγίου Γεωργίου, Μεγάλο Λιμάνι, Μεγάλος Γιαλός, Αντωνιάδης κ. 147. Στην αρχαιότητα ονομαζόταν Κρήσιον"

³⁵ ΣτΕ 6500/1995, 1129/1999

3.4. Το υπό εγκατάσταση Έργο δεν συνάδει προς τις απαιτήσεις του Περιφερειακού Πλαισίου Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης της Περιφέρειας της Στερεάς Ελλάδας

3.4.1. Οι διατάξεις

Σύμφωνα με τα οριζόμενα στο Περιφερειακό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης της Περιφέρειας της Στερεάς Ελλάδας (εφεξής ΠΠΧΣ&ΑΑ) (ΦΕΚ Β'1469/9.10.2003), προβλέπονται τα εξής :

«Β.5.2. Μεγάλες τεχνικές υποδομές υποστήριξης της παραγωγής:

(...) Ενεργειακά δίκτυα: Τόσο τα δίκτυα μεταφοράς ηλεκτρικής ενέργειας, όσο και του φυσικού αερίου διασχίζουν την περιφέρεια, προμηθεύοντας με την απαραίτητη ενέργεια ικανοποιητικά τις σημαντικότερες παραγωγικές περιοχές της και δημιουργώντας προϋποθέσεις σημαντικών επενδύσεων. Το υψηλό αιολικό δυναμικό της νότιας Εύβοιας σε συνδυασμό με τις εγκαταστάσεις του Αλιβερίου, (μέρους του Εθνικού Συστήματος Ενέργειας), αποτελούν σημαντική προοπτική για την περιφέρεια ιδίως σε συσχέτιση με τις γενικές της δυνατότητες στις Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας, τομέα στον οποίο και το υδροδυναμικό και το γεωθερμικό δυναμικό της (πλην του αιολικού), παρουσιάζει καλή συγκριτική θέση.

Δ.2. Αναπτυξιακό πλαίσιο :

(...) Η ενεργοποίηση του Αιολικού Παδίου της Νότιας Εύβοιας, πρέπει να αποτελέσει σημαντικό νέο τομέα παραγωγικής εξειδίκευσης και επέκταση της δραστηριοποίησης και σε άλλες ήπιες μορφές ενέργειας, πέραν της συνέχισης της ενεργειακής παραγωγής στο Αλιβέρι ενισχυμένης από το φυσικό αέριο.

Επιδιώκεται η προώθηση ενεργειακού Κέντρου στην Εύβοια (Χαλκίδα/Αλιβέρι) που θα ενεργοποιήσει και συντονίζει τις σημαντικών δυνατοτήτων επενδύσεις στον ενεργειακό τομέα.(...)

Δ.3. Χωροταξική οργάνωση

(...)Σκύρος :

Στην πόλη και στον ΟΤΑ της Σκύρου δίδεται αναβαθμισμένος ρόλος στο οικιστικό σύστημα της Περιφέρειας, λόγω των μικρότερων μεγεθών που επιβάλλει ο νησιωτικός χαρακτήρας της, αλλά και λόγω των ιδιαίτερων τουριστικών εγκαταστάσεων

(αεροδρόμιο, μαρίνα, ΕΟΤ) και τον αυξημένο τουριστικό ρόλο στην τουριστική περιοχή Κόμη - Αλιβέρι - Κάρυστο.

(...) Δ.3.3. Χωρική οργάνωση του παραγωγικού χώρου

(...) -Αιολικό Πάρκο Ν. Ευβοίας. Προτείνεται η οργανωμένη χωρική ανάπτυξη του Αιολικού Δυναμικού της Ν.Εύβοιας που θα απαντά και σε θέματα προστασίας τοπίων στις τουριστικές και οικιστικές περιοχές. Απαιτείται εκπόνηση ειδικής σχετικής μελέτης.

Δ.3.5. Βασικά δίκτυα υποδομών (Περιφερειακά και κύρια διανομαρχιακά):

(...) Ενίσχυση της ενεργειακής θέσης της περιφέρειας :

(...) Η παραγωγή Ηλεκτρικής Ενέργειας στην Περιφέρεια αναπτύσσεται με κύρια αναφορά τις εγκαταστάσεις παραγωγής στο Αλιβέρι υποστηριζόμενες από την τροφοδότησή τους με Φυσικό Αέριο (νέος Αγωγός) και ενισχύεται με το ισχυρό πεδίο Αιολικής Ενέργειας στη Νότια Εύβοια. Στηρίζεται έτσι χωροταξικά η πρόταση για διαπεριφερειακή εξειδίκευση της Χαλκίδας και του Αλιβερίου ως Ενεργειακών Κέντρων. Ενθαρρύνεται παράλληλα η συμπαραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας για όλες τις μεγάλες ενεργοβόρες βιομηχανίες (...).»

3.4.2. Η Σκύρος, νησί μη αιολικής προτεραιότητας

Από τις προπαρατεθμένες διατάξεις του ΠΠΧΣ&ΑΑ Στερεάς Ελλάδας, ως προς το ζήτημα της ενεργειακής πολιτικής της Περιφέρειας, προκύπτει ότι σημαντική προοπτική για την Περιφέρεια, αποτελεί το υψηλό δυναμικό της Νότιας Εύβοιας και για τον λόγο αυτό απαιτείται η ενεργοποίηση του Αιολικού της Πεδίου και η προώθηση ενεργειακού Κέντρου στη Χαλκίδα και στο Αλιβέρι, ενώ παράλληλα προτείνεται η διαπεριφερειακή ενεργειακή εξειδίκευση της Χαλκίδας και του Αλιβερίου.

Αντίθετα, για τη Σκύρο, νησί μη διασυνδεδεμένο με μονάδες παραγωγής και δίκτυα διανομής της ηπειρωτικής Ελλάδας, δεν προβλέπεται καμία απολύτως αξιοποίησή της σε σχέση με την ενέργεια και δεν παρέχεται καμία κατεύθυνση για ενεργειακές παρεμβάσεις. Μάλιστα, το ΠΠΧΣ&ΑΑ περιορίζει τον ρόλο του νησιού αποκλειστικά και μόνο στον τουρισμό, ακριβώς λόγω του μικρού και οικολογικά ευπαθούς μεγέθους που ενέχει ο νησιωτικός χαρακτήρας της Σκύρου, όπως εξάλλου το σύνολο του μικρού νησιωτικού χώρου της Ελλάδας.

Άλλωστε, οι κατευθύνσεις του ΠΠΧΣ&ΑΑ Περιφέρειας της Στερεάς Ελλάδας συνάδουν απόλυτα και προς τις κατευθύνσεις του Ειδικού Πλαισίου Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης για τις ΑΠΕ, αφού η Σκύρος δεν περιλαμβάνεται στις καθοριζόμενες Περιοχές Αιολικής Προτεραιότητας.

3.5. Το υπό εγκατάσταση Έργο υποβαθμίζει το βιοτικό επίπεδο των Σκυριανών, καταδικάζει τις παραδοσιακές παραγωγικές δραστηριότητες του νησιού και ακυρώνει κάθε τουριστική αναπτυξιακή του προοπτική

Όπως ακροθιγώς αναφέρθηκε στην αρχή του παρόντος, ο εγχώριος σκυριανός πληθυσμός ασχολείται βιοποριστικά κυρίως με την κτηνοτροφία και τον τουρισμό, και σε μικρότερες κλίμακες, με τη γεωργία, την αλιεία, τη βιοτεχνία, το εμπόριο και τη συλλογή ρητίνης, ενώ η Σκύρος φημίζεται σε όλη την Ελλάδα για το εξαιρετικής ποιότητας θυμαρίσιο μέλι που παράγει.

Το υπό εγκατάσταση όμως Έργο της Μονής Μεγίστης Λαύρας δεν θα αφήσει αλώβητη ούτε αυτή τη πτυχή της σκυριανής κοινωνίας και μέλλεται, εφόσον πραγματοποιηθεί, να προκαλέσει σοβαρό πλήγμα και στην οικονομική ζωή του τόπου μας, πλήττοντας τουλάχιστον τρεις βασικούς, οικονομικού τομείς, και δη τον τουρισμό, την κτηνοτροφία αλλά και την μελισσοκομία.

Όπως είναι σε όλους γνωστό, ο τουρισμός στα νησιά (αλλά και τα ορεινά μέρη της πατρίδας μας) βασίζεται στο αδιατάραχτο φυσικό και πολιτισμικό τοπίο και αναμφισβήτητα αποτελεί την "βαριά βιομηχανία" της χώρας μας. Το τοπίο, το φυσικό και πολιτισμικό περιβάλλον, των αιγαιοπελαγίτικων νησιών ειδικότερα, αποτελούν σαφέστατα πόλο έλξης τόσο των Ελλήνων όσο και των ξένων τουριστών που επιζητούν να αποδράσουν από τη "ζούγκλα" του αστικού περιβάλλοντος, στηρίζοντας έτσι τις τοπικές οικονομίες και δίνοντας πνοή ζωής στις μικρές και απομακρυσμένες κοινωνίες, όπως η Σκύρος.

Όπως όμως καταδείξαμε ανωτέρω, η μαζική εξάπλωση των Α/Γ, που επιχειρείται στη νότια περιοχή της Σκύρου, θα μεταβάλλει βαθιά και ανεπανόρθωτα τη φυσιογνωμία του σκυριανού τοπίου, τόσο με την προσθήκη των γιγαντιαίων αιολικών πάρκων όσο και με τις συνοδευτικές επεμβάσεις. Η βιομηχανοποίηση του

Σκυριανού τοπίου με την εξάπλωση των Α/Γ θα αφήσει μετά βεβαιότητας το βάνουσο και βίαιο αποτύπωμά της και θα καταστήσει το νησί μας μη ελκυστικό προορισμό, αποστερώντας από τη σκυριανή κοινωνία σημαντικό εισόδημα. Εξάλλου δεν είναι λίγες οι έρευνες διαφόρων ευρωπαϊκών οργανισμών τουρισμού που καταδεικνύουν την αρνητική επίδραση των Α/Γ στην προσέλκυση τουριστών, για τον λόγο δε αυτό, αρκετές ευρωπαϊκές χώρες, όπως π.χ. η Δανία, έχουν αποκλείσει περιοχές τουριστικού προορισμού από οποιαδήποτε εγκατάσταση Α/Γ³⁶.

Σημαντικό πλήγμα επίσης θα υποστεί και η μελισσοκομία του νησιού μας. Το Όρος Κόχυλας, που η Μονή Μεγίστης Λαύρας προορίζει για την μόνιμη φιλοξενία επτά αιολικών πάρκων, αποτελεί τόπο υποδοχής για πάνω από 2.500 μελισσοκυψέλες, συνεχίζοντας την παραδοσιακή χρήση της περιοχής. Όταν όμως ξεκινήσουν τα έργα για την εγκατάσταση και "εμφύτευση" του "δάσους" των Α/Γ που σχεδιάζουν, η παραδοσιακή αυτή χρήση του "Βουνού" θα παύσει να υφίσταται. Και τότε αναρωτώμεθα : Που θα βρεθεί αντίστοιχος βιότοπος στο νησί για τα μέλισσα; Εκεί που βρίσκεται ο ναύσταθμος ή στο στρατιωτικό αεροδρόμιο ;

Επισημαίνουμε τέλος, ότι η εγκατάσταση των τεράστιων Α/Γ θα οδηγήσει στη μείωση της αξίας γης, αφού κανείς δεν θέλγεται αισθητικά βλέποντας ένα τοπίο βιομηχανικό, πόσο μάλλον να γειτονεύει με ένα αιολικό πάρκο. Μάλιστα στην Βρετανία εκτιμητές ακινήτων κατέληξαν ότι κατοικίες σε περιοχές με εγκατεστημένες Α/Γ χάνουν την ελκυστικότητά τους και μαζί με αυτή, σημαντικό μέρος της εμπορικής τους αξίας³⁷.

Είναι συνεπώς προφανές ότι η εγκατάσταση τόσων ανεμογεννητριών στο μικρό μας νησί ώστε να το μετατρέψουν σε περιοχή βαριάς βιομηχανίας, έρχεται σε ευθεία αντίθεση με την αναπτυξιακή προοπτική του τόπου μας που είναι αυτή της ήπιας τουριστικής ανάπτυξης, της διατήρησης της μελισσοκομίας της καθώς και των λοιπών συναφών δραστηριοτήτων. Η μείωση της αξίας της γης και των κτισμάτων λόγω της αισθητικής και περιβαλλοντικής υποβάθμισης, η ραγδαία μείωση του τουρισμού και η "εξορία" των μελισσιών που παραδοσιακά, εδώ και αιώνες, τρέφονται στο

³⁶ Επικαλούμενα στοιχεία από την από 9.2.2010 "Ανοικτή Δημόσια Συνέντευξη Τόπου με θέμα : Η αλήθεια για τα αιολικά πάρκα", με διοργανωτές το Επιμελητήριο Περιβάλλοντος και Βιωσιμότητας και το Δίκτυο Οικολογικών Οργανώσεων Αιγαίου

³⁷ Κατά την ίδια λογική και προκειμένου να ενθαρρύνει την αποδοχή των Α/Γ, η κυβέρνηση της Δανίας δίνει στους ιδιοκτήτες το δικαίωμα να ζητήσουν αποζημίωση για τη μείωση της αγοραστικής αξίας των ιδιοκτησιών τους (Danish Energy Agency, 2009)

“Βουνό”, θα επιφέρουν αλυσιδωτές επιπτώσεις και σε κάθε άλλη οικονομική δραστηριότητα που αναπτύσσεται στο νησί (τουρισμός, ξενοδοχειακές εγκαταστάσεις κλπ), με αποτέλεσμα τη τραγική μείωση των εισοδημάτων και την αλματώδη αύξηση της ανεργίας και τελικά την εγκατάλειψη του νησιού, από το ανθρώπινο παραγωγικό δυναμικό του.

Αντίστοιχα βεβαίως, το κέρδος της Μονής, που προφανώς δεν πτοείται από τις περιβαλλοντοκτόνες συνέπειές του, θα είναι τεράστιο. Η φύση όμως δεν πρέπει να γίνει χρήμα για να έχει αξία. Την έχει από μόνη της και πρέπει να αξιοποιείται στα πλαίσια της αειφορίας και μόνο.

Επίλογος (προς το παρόν)

Η χώρα μας καλείται να δώσει λόγο στην Ευρωπαϊκή Ένωση, για τα μέτρα που έχει λάβει προς υλοποίηση του στόχου “20-20-20”. Πλην όμως η άκριτη διοικητική έκδοση αδειών παραγωγής, δίχως να τηρείται η προστασία του περιβάλλοντος, η νομοθεσία και οι επιταγές του Συντάγματος, δεν αρκεί από μόνη της, προκειμένου να ικανοποιείται ο ποσοστιαίος κοινοτικός στόχος. Πολύ περισσότερο, δεν αποτελεί “νομιμοποιητικό” λόγο για την εγκατάσταση γιγαντιαίων έργων βιομηχανικής κλίμακας παραγωγής ενέργειας (333 MW) σε ευπαθή μοναδικά νησιωτικά οικοσυστήματα, όπως είναι αυτό της Σκύρου.

Αξίζει να σημειωθεί στο σημείο αυτό, ότι πρόσφατη μελέτη του Ευρωπαϊκού Οργανισμού Περιβάλλοντος (European Environment Agency - EEA)³⁸ η οποία υπολόγισε το αιολικό δυναμικό της Ευρώπης, καταδεικνύει ότι ακόμα και εάν αποφασιστεί ο αποκλεισμός ολόκληρου του δικτύου Natura 2000 και των Προστατευόμενων Περιοχών της Ε.Ε. από την ανάπτυξη αιολικών πάρκων, θα υπάρχει αρκετό διαθέσιμο αιολικό δυναμικό ώστε να καλυφθούν 3 έως και 7 φορές η συνολική ενεργειακή ζήτηση για το 2020 και το 2030. Αντίστοιχη λογική σύγκρισης ζωνών αποκλεισμού και αιολικού δυναμικού ακολούθησε και η Ελληνική Ορνιθολογική Εταιρεία³⁹, η οποία επέδειξε ότι αν αποκλειστεί το 25% της Ελλάδας από την

³⁸ EEA, *Europe's Onshore and Offshore Wind Energy Potential*, Technical report No 6/2009, <http://www.eea.europa.eu/publications/europes-onshore-and-offshore-wind-energy-potential>

εγκατάσταση των αιολικών πάρκων, με κριτήρια διατήρησης της βιοποικιλότητας, παραμένουν αιτήσεις που ισοδυναμούν με 4.919 MW, ενώ υπάρχουν σε εκκρεμότητα αιτήσεις 19.200 MW που βρίσκονται στη διαδικασία αξιολόγησης από την ΡΑΕ. Επομένως ο στόχος των 5.500 MW στο διασυνδεδεμένο σύστημα και των 800 MW στο νησιωτικό σύστημα, έως το 2020, όπως προσδιορίζεται στον Μακροχρόνιο Ενεργειακό Σχεδιασμό 2009 του Συμβουλίου Εθνικής Ενεργειακής Στρατηγικής, είναι απόλυτα επιτεύξιμος, εάν γίνει αποδεκτός από την πολιτεία ο προτεινόμενος αποκλεισμός.

Είναι προφανές ότι η "εμφύτευση" 111 Α/Γ ισχύος 333MW στο νησί μας υπερβαίνει τα επιτρεπτά όρια της φέρουσας ικανότητας, θέτει σε μη αναστρέψιμο κίνδυνο το διαφυλακτέο φυσικό της κεφάλαιο και δεν συνάδει με το ιδιαίτερο καθεστώς αυστηρής προστασίας και ήπιας διαχείρισης και ανάπτυξης των αιγαιοπελαγίτικων νησιών.

Λαμβάνοντας υπόψη ήδη τα έργα υποδομής και λειτουργίας, ως προς τις περιβαλλοντικές τους επιπτώσεις, του αεροδρομίου και του ναυστάθμου, η προσθήκη (και αυτή κυρίως) του Έργου εγκατάστασης των 111 Α/Γ των 333 MW, είναι πλέον δεδομένο ότι καταστρέφει πλήρως το πολύτιμο και αναντικατάστατο οικολογικό κεφάλαιο του μικρού μας νησιού της Σκύρου.

Η βιοποικιλότητα, οι οικοτόποι, τα είδη χλωρίδας και πανίδας και ιδίως εκείνα που χαρακτηρίζονται ως σημαντικά, θα εξαφανιστούν οριστικά από το οικοσύστημα της Σκύρου. Η έννοια της "ανάπτυξης" δεν μπορεί να αποξενώνεται από το επιστημονικά προσδιοριστικό ζητούμενο της αειφορίας προς όφελος ενός συγκυριακού επιχειρηματικού κέρδους, όσο "ιερό" και να είναι αυτό. Σε αντίθετη περίπτωση, η κοινωνία αντιστέκεται, το περιβάλλον εκδικείται και τότε τα θιγόμενα δεν αναμένονται.

ΟΙ ΦΟΡΕΙΣ

Δήμος Σκύρου

Αθλητικός Όμιλος Σκύρου

Αγροτικός Συνεταιρισμός Σκύρου

Αθλητικός Σύλλογος « ΠΥΓΜΗ »

Αλιευτικός Σύλλογος Σκύρου

Ένωση Επαγγελματιών και Εμπόρων

Εμπορικός Σύλλογος Σκύρου

Ελληνική Ορνιθολογική Εταιρία

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ Περιβάλλοντος και Πολιτισμού

Ένωση Μικρόσωμης φυλής αλόγων Σκύρου

Ένωση Πολιτών Σκύρου

Εξωραϊστικός σύλλογος οικισμού «Αχερούνες»

Εξωραϊστικός σύλλογος οικισμού «Καλικρί»

Εξωραϊστικός σύλλογος οικισμού «Πεύκου»

Κυνηγετικός Σύλλογος Σκύρου

Μελισσοκομικός σύλλογος « ΤΟ ΜΕΛΙΣΣΑΚΙ »

Το Μουσείο "ΦΑΛΤΑΪΤΣ"

Πολιτιστικός Περιηγητικός Σύλλογος Σκύρου « Ο ΑΡΙΩΝ »

Πολιτιστικός Σύλλογος « ΠΕΛΑΣΓΟΙ »

Πολιτιστικός Σύλλογος Σύλλογος Οργάνωσης Πολιτιστικών Αγαθών

Σύλλογος γονέων και κηδεμόνων Γυμνασίου- Λυκείου Σκύρου

Σύλλογος γονέων και κηδεμόνων Δημοτικού Σχολείου Σκύρου

Σύλλογος εργαζομένων Δήμου Σκύρου « Η ΑΝΑΦΑΝΗ »

Σύλλογος καταστημάτων υγειονομικού ενδιαφέροντος « Ο ΘΕΑΛΟΣ »

Τουριστικός Σύλλογος Σκύρου « Ο ΝΕΟΠΤΟΛΕΜΟΣ »

Σύλλογος « ΜΕΑΛΟΣ »

Εξωραϊστικός σύλλογος οικισμού «Αγερσύνες»

Εθελοντικό Σώμα Ελλήνων Πυροσβεστών Αναδασωτών (ΕΣΕΠΑ)

Τοπική οργάνωση ΠΑΣΟΚ

Τοπική οργάνωση Νέας Δημοκρατίας (Ν.Δ.)

Τοπική οργάνωση ΚΚΕ

Τοπική οργάνωση ΣΥΡΙΖΑ